

INFOSESSIE/WORKSHOP een duik in reflectie

Marie-An Knops – Nicolas Standaert

KU Leuven

“Reflection is where the magic happens...”

aan de slag...

We do not learn from
experience... we learn
from reflecting on
experience.

- John Dewey

reflectie is...

- ... **bewust nadenken** over een ervaring (denken, voelen, handelen)
- ... afstand nemen en **stilstaan** om op een andere manier te kunnen kijken
 - *eigen* denkkaders en overtuigingen in vraag durven stellen
 - ook vanuit het perspectief van *anderen* naar situatie kijken
- ... als een **achteruitkijkspiegel**
 - terugblikken op wat gebeurd is
 - herkaderen: nadenken over wat dit *nu* betekent
 - nadenken over hoe dit in de *toekomst* belangrijk kan zijn

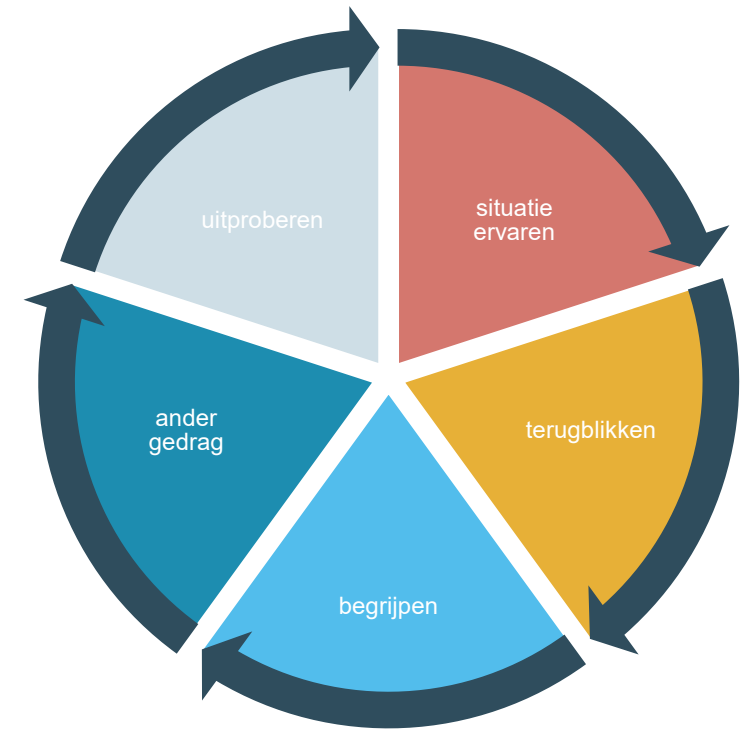

reflectie...

- ... gebeurt **regelmatig**
- ... is een **proces**
- ... **verbindt**
- ... is niet enkel gericht op het negatieve
- ... is moeilijk!

belang van **stilte**

belang van begeleiding/**feedback** = kwaliteit

Service-learning en reflectie

“Reflection is the *intentional consideration* of the *service experience* in light of *particular learning objectives*

- Hatcher & Bringle 1997

Service-learning en reflectie: doelen

- **link** leggen tussen verschillende **ervaringen** (metaperspectief)
- ontwikkelen of verdiepen van **kritisch denken**
- meer **inzicht** krijgen in **eigen persoon**: referentiekaders, waarden,...
- **link** leggen tussen **ervaring en academische inhoud** + nadenken over opleiding en **toekomstige carrière**
- inzicht in **maatschappelijke systemen** en uitdagingen

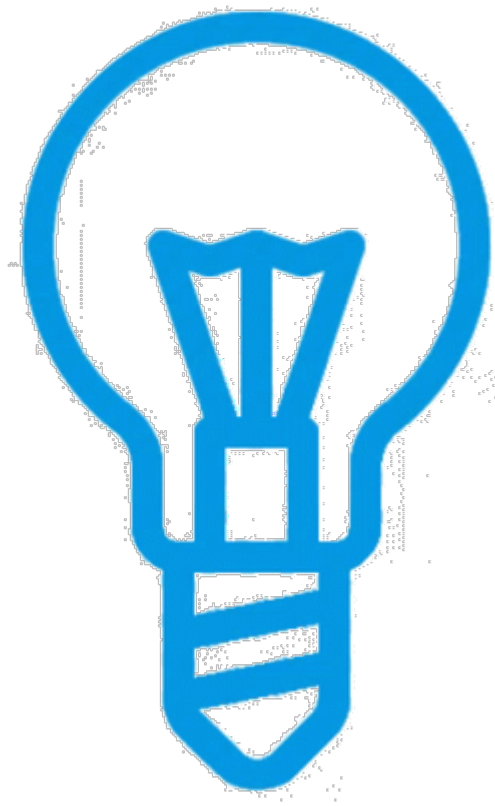
en wat nu?

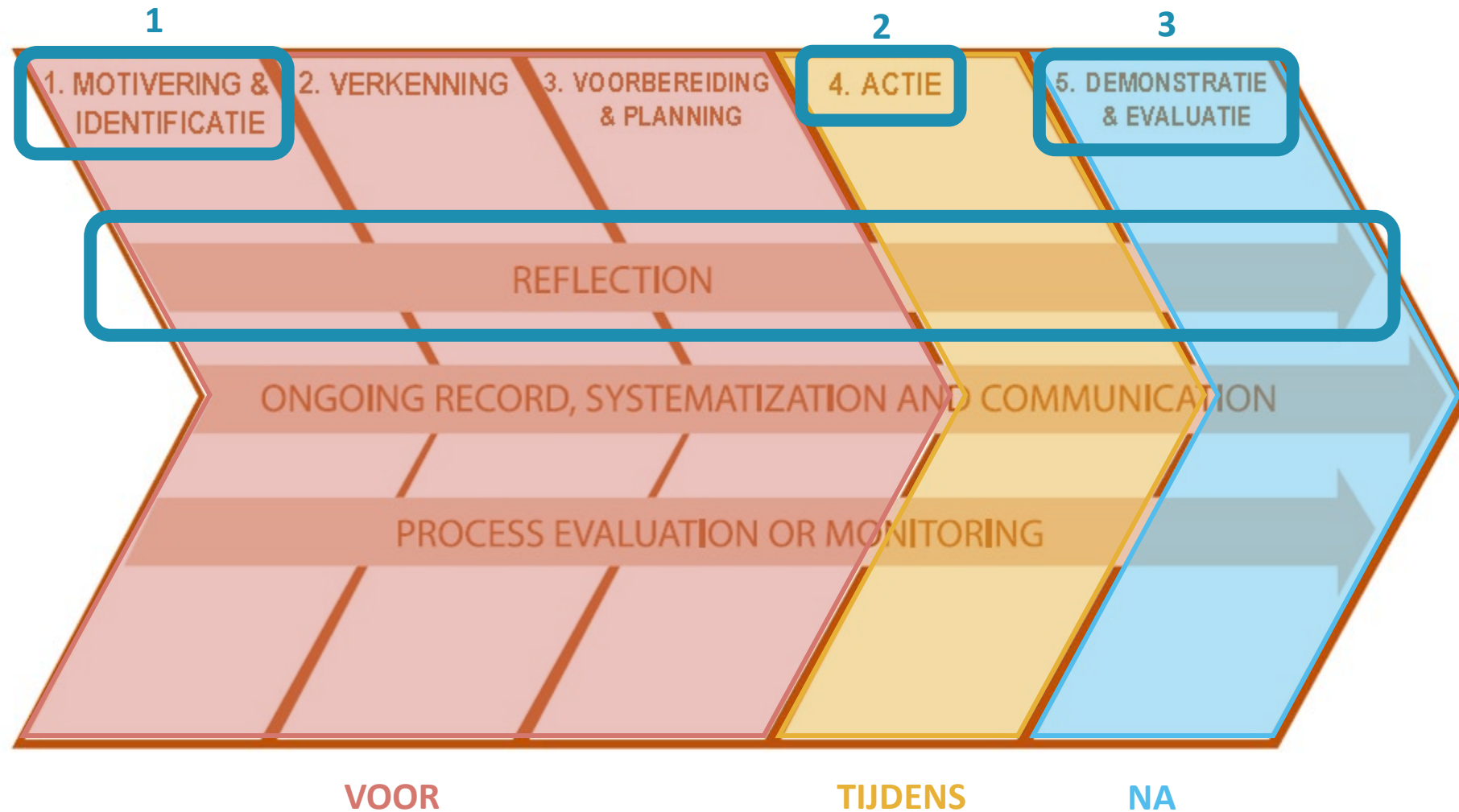
alles begint met...

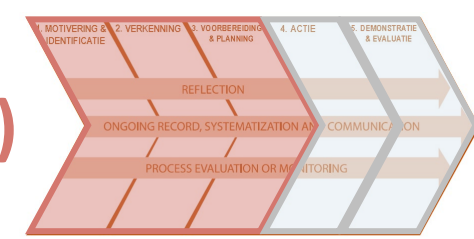
**B
I
G

I
D
E
A**

onze focus tijdens deze sessie

(VOOR)

1. motivering en identificatie

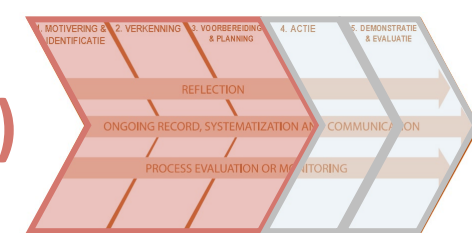
Wat wil je bereiken...

... met de reflectie in deze fase

Wat wil je dat je studenten bereiken...

- inzicht in concept Service-learning en waarom we dit doen binnen de opleiding
- verwachtingen en vooronderstellingen in kaart brengen
- kennis opdoen over de doelgroep en maatschappelijk thema
- groepsbetrokkenheid verhogen

(VOOR)

1. motivering en identificatie

Wat wil je bereiken...

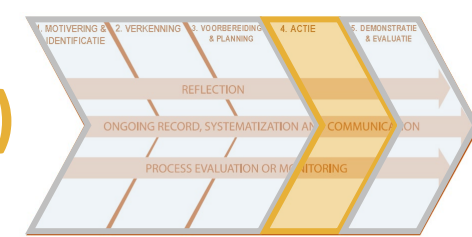
Wat wil je dat je studenten bereiken...

... met de reflectie in deze fase

voorbeeld

- beginreflectie + voorbereidende taak
 - polsen naar verwachtingen, in kaart brengen van eigen sterktes en groeipunten, vraag naar wat ze denken bij te leren op drie leerniveaus
 - wetenschappelijk artikel over maatschappelijk thema/doelgroep
- Toledomodule Service-learning met reflectievragen
 - Wat is Service-learning?
 - Waarom volgens jou Service-learning in de opleiding?

(TIJDENS)

2. actie

Wat wil je bereiken...

Wat wil je dat je studenten bereiken...

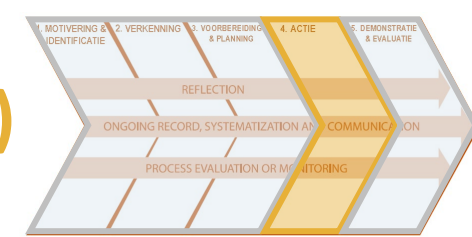
... met de reflectie in deze fase

het effectieve project:

“Everything is reflection-worthy”

- link leggen tussen verschillende ervaringen en reflecties
- kritisch denken oefenen
- inzicht in eigen persoon
- link tussen ervaring en academische inhoud + toekomstige carrière
- inzicht in maatschappelijke systemen

(TIJDENS)

2. actie

Wat wil je bereiken...
Wat wil je dat je studenten bereiken... ... met de reflectie in deze fase

voorbeeld: Betekenisvolle Beleving (= critical incident journal)

cfr. DEAL-model (Ash & Clayton) (**D**escribe – **E**xamine – **A**rticulate **L**earning)

- ‘kritisch’ = iets dat blijven hangen is, dat tot denken heeft aanzet
 - kan alles zijn: gaande van een direct conflict tot een reflectie over patatten schillen
 - kan alles zijn: zowel negatieve als positieve gebeurtenissen
 - tip: laat studenten een (persoonlijk) dagboek bijhouden om niets te vergeten

uitgelicht: Betekenisvolle Beleving

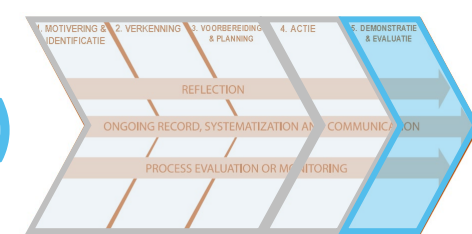
1. beschrijven (**D**escribe)
2. interpreteren (**E**xamine – deel 1)
3. analyseren (**E**xamine – deel 2)
4. samenvatten (**A**rticulate **L**earning)

“**Mijn gedachtegang was** dat mensen die het financieel niet [...] vroeg **die dag** of er iemand even **in de bar** kon staan, en want **zij** moest even iets anders doen. Ik dacht dat het eens om leuk was, moest ik daar even helpen, aangezien ik bijna altijd te in de keuken help. Nadat ze mij instructies had gegeven, ug kwamen er al meteen een paar gasten. In het begin was het en nog even zoeken, omdat ik niet zo goed wist waar alles stond,ijn was ik moest doen, hoeveel een bonnetje kost, etc. **Er kwam** an

Ik heb geleerd dat ik eigenlijk best goed met mensen kan omgaan en ik durf ook met die mensen te communiceren. Ik zag mezelf altijd als een verlegen persoon, maar toen ik mensen van de organisatie, andere vrijwilligers, de leerlingen ontmoette en toen ik echt zelf voor de klas stond, ging alles eigenlijk heel vanzelfsprekend. Voorheen moest ik altijd vooraf nadenken hoe ik bepaalde dingen moet zeggen, maar in de klas verliep alles heel erg spontaan. **Ik ben de leerlingen heel dankbaar voor hun openheid.** Wanneer ik voor hen sta, hoef ik bijvoorbeeld niet na te denken hoe ze over me zullen denken, ze zien me gewoon als een leerkracht. **Ze hebben me zoals ik eerder al zei veel zelfvertrouwen gegeven** en ik vind het ook super leuk om aan hun les te kunnen geven. **In de toekomst zal ik hopelijk meer in mezelf kunnen geloven en weet ik dat ik in staat ben voor veel meer.**

(NA)

3. demonstratie en evaluatie

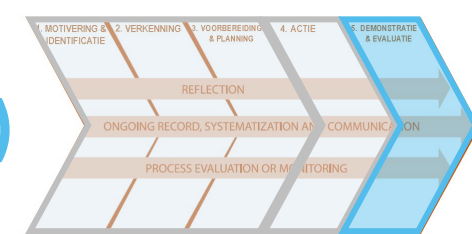
Wat wil je bereiken...

... met de reflectie in deze fase

Wat wil je dat je studenten bereiken...

- na-reflectie op de Service-learning ervaring
- herbekijken van alle reflecties (zicht op proces en groei)
- kijk op de toekomst

(NA)

3. demonstratie en evaluatie

Wat wil je bereiken...

Wat wil je dat je studenten bereiken...

... met de reflectie in deze fase

voorbeeld: “eindreflectie”

- Aan de hand van een verhaal van iemand die je ontmoet hebt tijdens je Service-learning ervaring, of iemand die jou geïnspireerd heeft. Je vertelt het (levens)verhaal van deze persoon zoals je dat van hem/haar gehoord hebt, of zoals je deze persoon ervaren hebt, maar formuleert dit in de ‘ik-vorm’. Je schrijft dus zijn of haar verhaal alsof het je eigen verhaal is.
- Geef vervolgens aan hoe dit verhaal (en evt. gelijkaardige verhalen) jou(w verhaal) beïnvloed hebben tijdens deze ervaring, en hoe je het dus zal meedragen in de toekomst. Je herleest hiervoor ook de drie *guided readings*, herbekijkt de Toledo-modules, en verwerkt (minstens één van) deze artikels terwijl je terugkijkt op je ervaring en wat je eruit geleerd hebt, op academisch, persoonlijk en interpersoonlijk vlak.

reminder: reflectie is een proces

Voor: MOTIVERING

- Wat weet ik over het onderwerp?
- Welke verwachtingen en vooronderstellingen heb ik?
- Met welke (sociale) thema's ga ik in aanraking komen?
- Wat is Service-learning en waarom doen we het?
- Groepsbetrokkenheid verhogen

Tijdens: ACTIE

- Reflectie over de ervaring (+ link met academische inhoud)
- Herlezen en vergelijken van eerdere reflecties en ervaringen
- Inzicht in toekomstige carrière
- Inzicht in eigen persoon
- Inzicht in maatschappelijke systemen

Na: DEMONSTRATIE

- Verdere verwerking van de ervaring
- Terugblik op de beginsituatie en groei in kaart brengen
- Blik werpen op de toekomst: wat neem je mee?
- Delen van ervaringen en inzichten (bv. met medestudenten)

begeleiding

rol als coach

- je 'geeft dingen terug'
- zowel ondersteunen als uitdagen
- positieve *reframing*
- je wijst hen op kwaliteiten, visies,... die ze zelf niet meteen zien

“Ik schaam mij toch wel een beetje, omdat ik vaak met
vooroordelen kijk naar mensen.” --
~~maatlijn krijg aan een goede prijs.~~

Let op dat je ook niet té streng voor jezelf bent; iedereen heeft vooroordelen. Dat is alleen maar menselijk. Maar heel waardevol dat je hier nu mee geconfronteerd wordt en hier verder uit kan leren. Persoonlijk groei, toch? ? 😊

reactie/handelen/denken vandaan komt.

5

tips bij begeleiding

- feedback op verschillende momenten (+ link in feedback)
- veilige omgeving: vertrouwen en respect
 - als er heftige dingen aan bod komen: intervisie
- maak verwachtingen/vereisten rond reflectie duidelijk
- ⚠ pas op: eigen werklast en eigen grenzen

even ademen...

hoe begin ik daar dan aan?

Wat wil je bereiken...
Wat wil je dat je studenten bereiken... ... met de reflectie in deze fase

‘juiste’ reflectievorm hangt af van de aard van het vak, het aantal studenten, het gebruik van digitale tools, de leer- en vormingsdoelen, ...
(determinerende factoren)

tip: omschrijf reflectiedoel ook per leerniveau
(professioneel, persoonlijk, maatschappij)

SERVICE-LEARNING MODEL CANVAS

MAATSCHAPPIJBETROKKEN Waarom kies je voor maatschappijbetrokken onderwijs? Welke meerwaarde wil je de maatschappij bieden?		BIG IDEA Wat is het grote unieke idee achter jouw Service-learning vak? Wat hoop je te bereiken?	PERSOONSBETROKKEN Waarom kies je voor persoonsbetrokken onderwijs? Welke meerwaarde wil je de student bieden?	
MAATSCHAPPELIJKE UITDAGING Beschrijf de maatschappelijke uitdaging waarbinnen jouw Service-learning vak zich bevindt.	PARTNERS Wie zijn de partners waarmee je samenwerkt? Wat typeert deze partners? Beschrijf de doelgroep.	KOMPAS Welke waarden wil je tijdens het proces uitdragen en richtinggevend laten zijn?	KENNIS, VAARDIGHEDEN EN ATTITUDES Welke kennis zal je de studenten aanreiken? Welke vaardigheden plan je aan te scherpen? Aan welke attitudes wil je werken?	
LEERDOELEN Welke leerdoelen wil je doorheen de Service-learning ervaring bereiken? Geef ze weer zoals ze in de ECTS zijn opgenomen.		EVIDENTIES Naar welke evidenties ga je op zoek om na te gaan of de leerdoelen effectief zijn bereikt?		
DETERMINERENDE FACTOREN Welke factoren zijn bepalend voor jouw Service-learning vak? Vb. aantal studenten, aantal studiepunten, looptijd van het vak, gebruik van digitale tools etc.				

SERVICE-LEARNING REFLECTIECANVAS

BIG IDEA Wat is het grote unieke idee achter jouw Service-learning vak? Wat hoop je te bereiken?	VOOR Fase 1 - Motivering & Identificatie Fase 2 - Verkenning Fase 3 - Voorbereiding & Planning	 	REFLECTIE - DOEL Wat wil je bereiken met reflectie in deze fase? (cfr. leer- en vormingsdoelen)	REFLECTIE - EVIDENTIE Waarvan zal je zien of jouw reflectiedoel bereikt is?	REFLECTIE - VORM individueel - in groep - met peers - met organisatie - met docent - geschreven - gesproken - creatief - ...
	TIJDENS Fase 4 - Actie	 	REFLECTIE - DOEL Wat wil je bereiken met reflectie in deze fase? (cfr. leer- en vormingsdoelen)	REFLECTIE - EVIDENTIE Waarvan zal je zien of jouw reflectiedoel bereikt is?	REFLECTIE - VORM individueel - in groep - met peers - met organisatie - met docent - geschreven - gesproken - creatief - ...
	NA Fase 5 - Demonstratie & Evaluatie	 	REFLECTIE - DOEL Wat wil je bereiken met reflectie in deze fase? (cfr. leer- en vormingsdoelen)	REFLECTIE - EVIDENTIE Waarvan zal je zien of jouw reflectiedoel bereikt is?	REFLECTIE - VORM individueel - in groep - met peers - met organisatie - met docent - geschreven - gesproken - creatief - ...
DETERMINDERENDE FACTOREN Welke factoren zijn bepalend voor jouw Service-learning vak? Vb. aantal studenten, duur van het vak, gebruik van digitale tools etc.					

Aan de slag...

Last but not least...

Vragen? Opmerkingen? Suggesties?

marie-an.knops@kuleuven.be